

Stoventni dom

Ste. 280

V Ljubljani, petek 10. decembra 1937

Leto II.

Veličasten sprejem predsedniku naše vlade, kjer je končal obisk v Italiji Dr. Stojadinović pri italijanski težki industriji

Milan, 10. decembra. AA. (Stefani) Včeraj ob 9.50 se je pripeljal v Milan predsednik jugoslovanske vlade in zunanji minister dr. Stojadinović. Zeleniška postaja je bila okrašena z zastavami obeh držav. Ko je dr. Stojadinović stopil z vlaka, so zaigrali jugoslovansko in italijansko himno. Oddelek vojske je izkazal čast. Zunanji minister grof Ciano je predstavil predsedniku jugoslovanske vlade in zunanjemu ministru prisotne zastopnike krajevnih in avstrijskih oblastev, nato ga je pa spremljal v hotel, kjer bo stanoval predsednik jugoslovanske vlade do jutri zjutraj. Prebivalstvo je na ulicah navdušeno pozdravljalo dr. Stojadinovića.

Obiski v tovarnah

Milan, 10. decembra. AA. Predsednik dr. Stojadinović in grof Ciano sta se včeraj dopoldne pripeljala z avtomobili najprej v tovarno Alfa Romeo. Sprejem je bil zelo veličasten. Pred tovarno so stali v vrstah mladi fašisti in zelo mnogo otrok, ki so vzklikali predsedniku jugoslovanske vlade. Tovarniški delavci so sprejeli dr. Stojadinovića na prvem dvorišču in ga pozdravljali z viharimi ovacijami. Na stenah delavnic in na velikanskih zidovih okoli tovarne so bili nalepljeni veliki lepaki s srbohrvatskimi napismi: Zivel kralj Peter II! Zivela Jugoslavija! Zivel dr. Milan Stojadinović! Vsa tovarniška poslopja so bila okrašena z jugoslovanskimi zastavami.

V tej dvorani izdelujejo avtomobile in razne avtomobilске dele. V drugem oddelku tovarne si je dr. Stojadinović ogledal velik avtomobil in njegovo notranjo ureditev. Nato je prisostvoval popravilu starih avtomobilov, potem je pa odšel v oddelke za tovarne avtomobile. V tovarni so predstavili dr. Stojadinoviću predsednika delavske organizacije Camporierija in poslanca Borina, invalida iz svetovne in abesinske vojne.

Iz oddelka tovarne za avtomobile sta dr. Stojadinović in grof Ciano krenila v livarno, kjer so jima pokazali, kako se vlivajo velike ose in drugi deli za avtomobile in druge stroje. Po tovarni je spremljal dr. Stojadinovića general Boro, znan italijanski letalec.

V izdelovalnicah gumij

Ob 11.10 se je dr. Stojadinović v spremstvu odpeljal iz tovarne in krenil v središče velikih tovarnih Pirelli, kjer izdelujejo gumijaste in kavčukaste izdelke.

Sprejem v tovarni Pirelli je presegel vsa pričakovanja. Navdušenje delavstva in vsega osebja je bilo velikansko. Med sviranjem jugoslovanske himne sta dr. Stojadinovića kar najsvetleje sprejela brata Pirelli. Pirelli je predstavil dr. Stojadinoviću in grofu Ciano prisotne inženirje, nato so pa krenili v oddelke za izdelavo gumij, kjer predelujejo surovino v polizdelek, ki dobi šele v drugih oddelkih barvo in obliko. Dr. Stojadinović si je nato ogledal delavnico za izdelavo avtomobilskih gumijev za kolesa. Ogledal si je ves postopek vulkanizacije itd. Ovacije delavstva v tej tovarni so bile nezaljšane.

Dr. Stojadinović si je nato ogledal oddelke za balone, posebno za poskusne balone, ki jih rabijo za proučevanje atmosfere itd. Nato je odšel v oddelke za izdelavo plinskih mask. Povsod se je slišalo neprestano vzklikanje: Zivela Jugoslavija! Zivel kralj Peter! Zivel knez namestnik Pavle!

Industrija umetne svile

Milan, 10. dec. Včeraj popoldne je dr. Stojadinović obiskal z grofom Ciano tovarno umetne svile »Snioc«, ki je oddaljena od Milana kakih 30 km. Tam so predsednika dr. Stojadinovića in njegovo spremstvo sprejeli oddelki fašistične milice in delavstva z godbo in zastavami. Delavci so vzklikali visokim gostom. Nato si je dr. Stojadinović začel ogledovati to veliko industrijsko podjetje. Po tovarni ga je vodil ravnatelj tovarne Borletti. Delavci so ustavili delo in se vstopili v vrste ter prirejali živahne manifestacije Mussoliniju, grofu Ciano in dr. Stojadinoviću. Predsednik si je ogledal vse oddelke tovarne in vse stopnje ustvarjanja umetne svile od surovin do najlepših tkanin.

Nato so krenili v bližnjo kemično tovarno »Aenoc«, ki je last velikega industrijskega podjetja »Montecatini«. Tu izdelujejo razne kemične izdelke, razstreliva, lake in vse vrste barv. Vse to so predsedniku, ki se je živahno zanimal, podrobno razkazali. Po pregledu pro-

storov so si dr. Stojadinović, grof Ciano in njuno spremstvo ogledali medicinsko-kirurški oddelke tovarne, ki so ga ustanovili izključno za zdravljenje in nego delavstva. Po končanem pregledu so pokazali gostom blago, ki čaka na odpravo v Jugoslavijo.

Ko so si gostje ogledali tovarno, so jim v tovarniškem hotelu postregli v buffetu. Nato so gostje odšli na balkon, kjer so odzdravljali na živahne manifestacije, ki so jih jim ves čas prirejali.

V plavžih in livarnah

Ob šestih so gostje odšli iz kemijske tovarne »Aenoc« in se odpeljali nazaj v Milan, da si ogledajo veliko tovarno železa »Falk«, kakih 8 km od Milana, in tovarno letal »Caproni«. Ko so prispeli do prvih poslopij velikanske tovarne, so avtomobili trčili v morje plamenic, migljajočih v noči. To so bili delavci s plamenicami, stoječi ob cesti v tovarno. Pozornost je vzbujalo, da se je predsednik posebno živo zanimal za to železarno. Gostje so imeli priložnost videti vse preobrazbe surovega železa do železnih izdelkov. Gostom so razkazali velikaunske plavže, kjer se topi železo. Na koncu so predsedniku jugoslovanske vlade razkazali izdelke, ki so jih začeli izdelovati v trenutku, ko je stopil v tovarno in ki so bili gotovi, ko jo je zapuščal. Predsednik si jih je z zadovoljstvom ogledal.

Nanking v zadnjem japonskem napadu

Sanhaj, 10. dec. o. Včeraj so japonski letalci metali letake nad Nanking, v katerih poziva japonski general Matsui kitajske poveljnike, naj izroče mesto do danes popoldne. Kitajci pa niso bili pripravljeni pogajati se, niti izročiti mesta Japoncem ter so odgovorili z artilerijskim ognjem. Danes ob 12.30 kitajskega časa so pričeli Japonci obstreljevati mesto in njihove čete prodirajo proti Nankingu od štirih strani. Japonske čete so zavzele Cingcan, kateri leži ob vratih zunanjega nankingskega zidu ter trdnjavo Kouanghoua. Južno od Nankinga pa so zavzeli Vouhu. Japonci vodijo kombiniran napad na mesto z štirih strani, pomagata jim vojna mornarica in letalstvo, ki ima nalog, da povzroči nered med kitajskimi četami.

Nad 10.000 Kitajcev vodi zadnje priprave za obrambo mesta. Kitajski poveljnik mesta je dal včeraj vsem tujcem nalog, naj takoj zapuste mesto.

Francoski zunanji minister pride v nedeljo v Belgrad

Bukarešta, 10. dec. Francoski zunanji minister Delbos je svoje razgovore z romunskimi politikmi v glavnem končal in bo jutri odpotoval v Belgrad. Njegov obisk v Bukarešti je potokec precej hladno, to pa radi tega, ker je poleg razgovorov s kraljem in vlado imel tudi sestanke z romunsko opozicijo, za katero je priredil na francoskem poselnstvu v Bukarešti celo poseben sprejem, kar je rodilo najrazličnejše govorice o francoskem poseganju v romunske domače razmere. Pri tem obisku ni prišlo do nobenih novih političnih dogovorov ali sporazumov, kar potrjuje tudi pisanje romunske tiska, ki pravi, da so ti razgovori omogočili ugotoviti o glaseh v vseh vprašanjih med voditelji Romunije in zastopnikom Francije. Prvi razgovori so pokazali, kako in čvrsto je prijateljstvo med Francijo in Romunijo.

Po kosilu na dvoru je imel kralj Karel razgovor z Delbosom, v navzočnosti Tataresca in An-

Vlada vodi smotreno gospodarsko politiko

Belgrad, 10. dec. m. Sinoči, neposredno pred glasovanjem o predlogu državnega proračuna pred finančnim odborom, je govoril tudi finančni minister dr. Dušan Leticia. Med drugim je poudaril, da je dvanajstinski proračun za dobo 1935-1936 bil za dve milijardi manjši od proračuna za leto 1938-1939. Opozoril je tudi na svojo tedanjo izjavo, ko je v njej poudaril, da se ni

ki se poraja v Evropi, so dokazi za ureditev in napredek.

Tribuna piše, da se bo v kratkem vršil nov sestanek stalnega gospodarskega odbora, ki se bo sestal v drugi polovici meseca decembra v Belgradu. Tako se bo pripravil temelj za sklenitev nove trgovinske pogodbe v letu 1938, na podlagi katerih bo mogoče zelo pospešiti trgovinski promet med obema državama.

Milanski »Popolo d'Italia« pa je objavil uvodnik pod naslovom »Konstruktivno prijateljstvo«. V njem naglašajo, da jugoslovansko-italijanska pogodba ni samo zunanje dejanje, temveč da je bila sklenjena zaradi miru med obema državama ter dosežena brez slehernega tujega posredovanja. To prijateljstvo ima velik moralni pomen v obem evropskem smislu. Jadransko področje, v katerem prihaja slovanski svet neposredno v stik z Italijo, je bilo prej podobno Porenu, ki so ga eni drugim skušali iztrgati. Sedaj pa je postalo ozemlje, na katerem se družijo dobri sosedi, na katerem sodelujeta dva naroda v interesu miru in prijateljstva. Belgrajska sporazuma pomenita mir za oba naroda. To prijateljstvo pa je v sedanjem trenutku še prav posebej nov element obče varnosti.

Manifestacije zvečer

Ob sedmih je bil pregled te velike tovarne končan. Predsednik se je svojim spremstvom vpisal v knjigo in zapustil tovarno. Pri tem je prišlo do ponovnih navdušenih manifestacij s plamenicami.

Od tovarne do središča mesta so delavci in fašistične organizacije napravile gost špalir s plamenicami, ki je bil dolg 8 km. Ko se je sprevod vozil skozi ta špalir, vzklikanja Stojadinoviću, Jugoslaviji in Mussoliniju ni bilo ne konca ne kraja.

Ko je sprevod prevozil skozi ta špalir, se je ustavil pred hotelom »Cavour«, v katerem je bival dr. Stojadinović. Pred hotelom se je poleg fašističnih oddelkov zbrala na trgu ogromna množica ljudstva. Vsi so neprestano vzklikali Stojadinoviću, Jugoslaviji, Mussoliniju in grofu Ciano. Množice so zahtevale, naj gosti pridejo na balkon. Dr. Stojadinović je stopil na balkon in spremstvu grofa Ciana. Pozdravljanje se je še okrepilo. Manifestacije so trajale čez 8 ur. V hotelu »Continental« je nato grof Ciano priredil večerjo na čast gostom, nato pa so vsi odšli v »Scalco« k slavnostni predstavi opere »Boheme«.

Dr. Stojadinović je danes dopoldne odpotoval iz Milana.

potem pa je dal vse dohode zapreti. Tujci, kateri so bežali iz Nankanga, pripovedujejo, da so po cestah same barikade, vse je z žico preprečeno, tako da je izključen vsak čestni promet. Skoro vsaka hiša ima strojnico. Vojaske zgradbe so podminirane in imajo pripravljen benzin in petrolej za umik, da bodo vse skupaj uničili. Kakor zatrjujejo begunci, so kitajske čete obnovile prisego, da bodo branile svoje mesto do zadnjega moža. Vesti, katere so se širile, da je general Cangkajšek odstopil, niso resnične, pač pa je on sedaj v provinci Honan na letališču, odkoder daje svoja povelja. Eno celo predmetje Nankanga je sedaj v ognju, kar povzroča Japoncem veliko težko pri napredovanju. Japonci pravijo, da do sedaj zavzeli vse važnejše postojanke in trdnjave v okolici Nankanga. Ravno tako so tudi zavzeli vse hribe, iz katerih jim je mogoče obvladati Nanking, med njimi Škrlatno goro.

tonesca. Vtis po teh prvih razgovorih je bil ugoden. Delbosovo poročilo o uspehu francosko-britanskih razgovorov v Londonu so sprejeli s kar največjim zadovoljstvom, ker pomeni utrditev miru v Evropi. Delbos je mogel vnovič ugotoviti, da sta Francija in Romunija ostali zvesti Zvezi narodov in načelu nedeljive varnosti. Razen tega je mogel ugotoviti, da pomenita romunsko-poljska zveza in francosko-poljska zveza enega izmed bistvenih elementov v sistemu poroštev za mir poleg Male zveze, ki si jo Romunija želi kar najmočnejšo. Na tej črti skladnega delovanja Francija in Romunija ne čutita potrebe po sklenitvi novih političnih dogovorov. Pač pa bo Delbosov obisk v Bukarešti s čili za utrditev medsebojnega razmerja s sklenitvijo kulturnih in gospodarskih dogovorov.

Zaradi tega tudi ni pričakovati kakih novih reči pri obisku Delbosa v Belgradu.

treba bati velikih proračunov, samo če jih gospodarstvo lahko prenese in da so mali proračuni izraz gospodarske depresije, ki prisili finančnega ministra, da izdatke spravi na minimum. Skupščinska opozicija priporoča vladi in finančnemu ministru, da zvišanje proračunskih dohodkov, ki se pač pojavijo kot posledica omejenega gospodarskega zboljšanja, izkoristi z rezervami za primer nepovoljne konjunktore. Finančni minister se ne strinja s tem stališčem in smatra, da moramo voditi produktivno in aktivno gospodarsko politiko in s tem pozitivno gospodarsko življenje z izvršitvijo koristnih investicij. Finančni minister je tudi poudaril, da je leta 1935 kr. vlada znižala zemljarino. Letni efekt tega znižanja je znašal 150 milijonov dinarjev. Čeprav je nato brez dvoma nastopilo zboljšanje razmer v našem gospodarstvu, kraljevska vlada ni ukinila te davčne olajšave, podeljene kmetom, temveč jo je zadržala tudi v tem zadnjem proračunu. Tako lahko smatramo, da se je državni fiksus za prihodnje proračunsko leto odredel dohodkom v iznosu 600 milijonov din v korist državnega gospodarstva. Zato ni mogoče zanikati, da bi gospodarsko zboljšanje v naši državi ne bilo posledica sistematične in konstruktivne gospodarske politike sedanje vlade, a ne samo kot čisto naveden refleks splošne pozitivne svetovne konjunktore, kakor to zatrjuje opozicija. Končno se finančni minister spet sklicuje na svojo prejšnjo izjavo, da zaradi povečanja proračuna ne bo nobenih novih davkov.

Sodba proti judovskemu sleparju Barmatu, ki je s svojimi spekulacijami zakrivil krizo belgijske vlade, bo izrečena 13. januarja.

Vesti 10. decembra

Prepoved komunistične stranke in vseh levih črskih organizacij zahteva od švicarske osrednje vlade zveznega okrožja Uri.

500 milijard frankov državnega dolga ima Francija. Njen letošnji proračun je 13 krat višji, kakor je bil zadnji proračun pred svetovno vojno.

Plesišče se je udrl ob neki svatbi v poljski vasi Ježovo pri Lodzu. 100 ljudi je bilo pri tem ranjenih, med njimi 40 hudo, ker je izbruhnil zatem še ogenj.

Voditelj nemške mladine Baldur von Schirach je na svojem propagandnem poletu po bližnjem vzhodu baje ugotavljal, koliko uspeha je prinesla hitlerjevska protijudovska propaganda med Arabci.

Silovit vihar je divjal nad Severno Ameriko in povzročil veliko škodo, zlasti v osrednjih pokrajinah, kjer so pretrgane vse prometne zveze in je uničenih veliko človeških bivališč.

Za novega poveljnika italijanske vojske v Abesiniji so na mesto odstopivšega poveljnika generala Grazianija imenovali Uga Caballera.

Vesti o angleški zasedbi Azorskih otokov v Londonu odločno zanikujejo, češ, da jih širijo tisti listi, ki bi radi ustvarili novo zmedo v Evropi.

Madžarski vojni minister Roeder bo 11. dec. prišel na uradni obisk v Rim, kamor ga je povabila italijanska vlada.

55 milijonov frankov stroškov je imela dozda Francija zaradi španske vojne, kakor trdi uradno poročilo.

Vojaško cenzuro za romunske volitve je vlada uvedla po nekaterih sedmograških mestih, kjer imajo večino Nemci.

Obvezno organizacijo za portugalsko žensko mladino je ustanovila vlada. V njej bodo morale biti vključene dekline od 7 do 14 let.

30-letnico vladanja švedskega kralja Gustava V. so praznovali pred dvema dnevoma.

Za podaljšanje svetovne razstave v Parizu se je izreklo 9 članov trgovskega odbora trgovske zbornice, štirje so glasovali proti ponovnemu odprtju prihodnje leto.

Sestanke držav rimske zveze bo 12. januarja v Budimpešti. Italijo bo zastopal zunanji minister grof Ciano, Avstrijo pa dr. Schmidt.

Zastopnik angleške delavske stranke, poslanec Lannsbury, je prišel v Prago, kjer bo imel razgovore z raznimi češkimi politikmi in s predsednikom dr. Benešem. Njegovo potovanje je v zvezi z nemškimi zahtevami glede Češkoslovaške.

Velike manifestacije poljsko-bolgarskega prijateljstva so bile včeraj v Varšavi, kjer so se poljske množice zahvaljevale bolgarskemu poslaniku za požrtvovalno delo bolgarskega letalstva pri iskanju padlega poljskega potniškega letala, ki je izginilo na poti iz Soluna v Sofijo.

Nemške oblasti so prepovedale v Porenu vsa romanja k znanim božjoptnim cerkvam, kamor so ljudje drli v množicah, da bi izprosili pomoč proti živinski kugi, ki grozi uničiti ljudem vse imetje. Vsa romar bo kaznovan s sto markami globe, če se bo drznil kljub prepovedi priti na božjo pot.

Hudi spori so izbruhnili v francoski Glavni delavski zvezi med stalnicami, ki se zavzemajo za združitev s komunistično internacionalo in med njihovimi nasprotniki. Eni kakor drugi so marksisti.

V Pragi so pokopali bivšega trgovskega ministra Neumana, ki ga je na vsem lepem zadela kap, ko je šel iz urada domov.

Novi nemški zrakoplov Zeppelin L Z180 bo lahko letal nad ameriškim ozemljem in je vlada Združenih držav že izdala potrebno dovoljenje.

Belgijski kralj je na praznik popoldne s svojo materjo dopotoval v London, iz Londona pa je odšel v neznan kraj. Najnovejše vesti pravijo, da je prišel iskat v Anglijo nevesto, ne zase, marveč za svojega brata.

Sr. Oče je sprejel v avdienco praškega kardinala Kasparja in se z njim precej časa razgovarjal o razmerju med ČSR in Vatikanom ter izrazil svoje priznanje predsedniku republike dr. Benešu in predsedniku vlade dr. Hodžu.

Novo cerkev, zgrajeno vso iz jekla, so blagoslovili na praznik v Moravski Ostravi.

Hitler je obiskal bolnega maršala Ludendorfa. Maršal, ki je s svojo ženo Matildo začel gibanje za novo nemško poganstvo in napovedal boja katolištvu in protestantstvu kot verama, ki sta židovskega porekla. Na bolniški postelji pa temu hude-mu maršalu strežejo — katoliške usmiljenke.

Proti združitvi s tretjo internacionalo so se izrekli tudi holandski socialisti.

Mesto Milan je imenovalo za častne mešane maršale Badoglia, De Bona in Grazianija, ki so se proslavili v abesinski vojni. Milansko vseučilišče je vse tri maršale imenovalo za častne doktorje.

Četrti uradni jezik je dobila Švica, in sicer je to retoromansčina, ki jo govori kakih 45.000 ljudi v okrožju Graubünden. Kljub temu, da so priznali pravico do samostojnega uradnega jezika tako majhni narodnostni skupini, ni Švica vzel vrag, kar bo povzročilo veliko začudenje pri ljubljanskem »Jutru« in njegovih.

Za zračno obrambo Londona bodo izdelali večje število balonov, ki bodo privezani, da bo na njih obesa v višini 2000 do 3000 m jeklena mreža, ki bo branila sovražnim letalom dostop nad mestom. Za te balone bo skrbelo posebno moštvo, ki bo štelo 5000 posebej izvežbanih vojakov.

Vsa politična zborovanja bodo prepovedana v Avstriji od 20. decembra do 6. januarja. Vlada je že izdala uredbu za ta politični »božični mir«.

Portugalska je uvedla smrtno kazen za zločince proti državi in za veleizdajo.

Pri Judih je prepovedano kupovati vsemu poljskemu državnemu uradstvu v Poznanju. Prav tako ne smejo državni uradniki iskati pomoči pri judovskih zdravnikih ter advokatih.

Število ameriškega vojaštva bodo zvišali za 165.000 mož in 15.000 častnikov.

Vojna proti indijskim upornikom v gorovju ob afganski meji je Anglijo dozdaj veljala nad milijon funtov Sterlingov, to je četrtil milijarde din, a ni prinesla Anglem nič uspeha.

Pred novo trgovsko pogodbo z Italijo

Rim, 9. decembra. »Giornale d'Italia« je objavil uvodnik izpod peresa Virginia Gayde pod naslovom »Kontinuitet«, v katerem pravi med drugim: Novo politično prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo je našlo svoj pravi značaj. Dr. Stojadinović le nadaljuje politiko kralja Aleksandra in Pašića. Članek podaja zgodovino odnosov med Italijo in Jugoslavijo od leta 1924 do podpisane novega sporazuma. Pri tem opozarja na predvečrjšnji govor šefa centralnega presbitorja dr. Koste Lukovića, ki je na sestanku časnikaarjev naglasil veliko idejo prijateljstva med obema sosednjima narodoma. Sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo ni le bežen dogodek, marveč trajnost. O nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu naglašajo list, da je najboljši tolmač misli pokojnega kralja Aleksandra, ki je z vsem svojim duhom zajel pomen Jadrana in svoje države, ki se mora prav tako kakor Italija posvečati hkrati velikim vprašanjem notranje ureditve, in ki ima za svoj končni smoter višek svoje moči. Kar pa drži, to je miroljubnost italijanske in jugoslovanske politike in sposobnost obeh držav za življenje in razvoj. Novi položaj narodov in njihovih vlad, kakor tudi stanje stvari,

Pojasnilo Slovenske Matice

Ljubljana, 10. decembra.

Predsedstvo Slovenske matice v Ljubljani ugotavlja, da je g. R. Kresal na svojem literarnem večeru dne 8. t. m. na nekvificiran in resnega pisca nevreden način smešil Slovensko matico, pri kateri so izdajali in se izdajajo svoja dela najvrednejši in najpomembnejši slovenski pisatelji. Ugotavlja nadalje, da je v svoji polemiki iz poročila o odklonjenem delu iztrgal nebitveni del ocene, v katerem je naš poročevalec s kratkimi in približnimi črtami označil vsebino episa; pomote in netočnosti v navajanju vsebine, ki jih je g. Kresal imenoval »potvorbo vsebine«, so bile po izjavi našega poročevalca mogoče predvsem zaradi pisčevega povsem nestvarnega in nenazornega načina pripovedovanja. Pripominjamo, da Slovenska matica še ni odklonila nobenega dela zaradi njegove vsebine. Poročilo, ki ga je podal poročevalec g. Fr. Albrecht odboru Slov. matice, je poročevalec podpisal s polnim imenom; proti običajem je bil na poročevalčev izrecno željo prepis ocene izročeni avtorju g. Kresalu internu na vpogled. Ta prepis je Matica pisarna brez poročevalčeve vednosti podpisala s XYZ.

Končno pa mislimo, da je vsaka javna polemika in diskusija o literarnih stvarih, ki niso v celoti dostopne javnosti, neumestna in nedopustna.

Predsedstvo Slovenske matice.

Prinašamo pojasnilo Slovenske matice, kakor smo ga dobili, a se nam zdi, da javnost z njim ni

dobila zadostnega in zadovoljivega odgovora. Brez ozira na to, da izvajanja g. Kresala niso bila celotna in se so nanašala samo na del vsega postopka z njegovim rokopisom, so vendar obdolžive, ki gredo na uradnega ocenjevalca in na Slovensko matico, tako težke, da je nanje potreben stvaren in izčrpen odgovor, ki naj ga da bodisi odbor Slov. matice ali publicist g. Albrecht. Ne gre pri tej zadevi za forsiranje Kresalovega ali katerega drugega dela, marveč gre za načelo pri obravnavanju izvirnih slovenskih književnih del pred Slovensko matico. Tudi ni Kresalova zadeva edina, ki zahteva razčiščenja in pojasnila. Položaj izvirne slovenske knjige in z njo položaj slovenskega ustvarjajočega književnika je zaradi vse bolj rastočih poplavlje prevodov, ki jo pospešujejo iz nerazumljivih razlogov celo podreja kakor je Slovenska matica, je tako kritičen in žalosten, da podobnih zadev ni mogoče spraviti s sveta zgolj z govorjenjem o sposobnosti. Prav zaradi tega žalostnega položaja in zaradi ugotavljanja odgovornosti zanj je vsa slovenska javnost, ki ljubi izvirno knjigo, prepričana, da se morajo take stvari vendarle začeti obravnavati javno in da je javno obravnavanje kulturna in narodna dolžnost, ki se ji morajo odzvati predvsem ustanove, kakršna je Slovenska matica, že zaradi čistosti naših književnih razmer in pa zato, da ne bo nepotrebnih sumničenj in obdolžitev. Mi bomo po svojih močeh skušali storiti vse, da se bo stvar razgovor o teh težkih vprašanjih javno nadaljeval vse dotlej, dokler se ne bo pojasnilo in dokler ne bo ugotovljeno, kdo nosi odgovornost za take žalostne pojave.

Filmi,

ki jih velja videti... ali ne videti

»Luč v megli« (Green light — Matica). S tem zrelim, a preobsežnim delom, filmanim po romanu Američana Douglasa, so ljubitelji resnega filma dobili primer problemske in psihološke filmske drame, grajene na podstavah modernega življenja, njegovih gibal in modernih oblikovnih zakonitosti. Stvarni, nesentimentalni, a kljub temu idealizma, žrtve in celo heroizma zmnožni današnji mladi ljudje, medicinci moški in ženske, ki ne verjamejo pridigam in idealizmu iz ostarelih ust, odkrivajo v tem filmu ob močnejši osebnosti in poklicnih založer ter neuspehov prastari, večni smisel življenja in odgovor. Menijo, da se žrtvujejo edino le za objektivne cilje: za napredek znanosti, korist človeštva, civilizacije, skratka, da se žrtvujejo — so. Njihov duhovni svet pozna zgolj izkušnost, a le po sili mlade neizkušenosti. Vsa ta konstrukcija se zruši ob bližini smrti, ko se slehernemu razodene višji, prekoživljenjski smisel trpljenja, žrtve in konca. Vsa drama poteka v zunanjem in moralnem vzdušju zdravniškega sveta: mlad zdravnik prevzame nase odgovornost za smrt operiranke, da bi rešil svojega učitelja, zapravi tako kariero in najde ljubezen, ki ga privede pred odločitev: ali žveti kot človek, ki bo dekle v njem videlo morilca svoje matere, ali umreti za napredek znanosti in biti deležen ljubezni. Izbere drugo in sam na sebi preskuša potek bolezni, za katero ni zdravila. Bojuje se s srcem in smrtjo v dramatični, pretresljivi igri temperaturnih statistik, krvnih preiskav, samo-

opazovanj v vročinskih blodnjah in v prislusko vanju obupajočega srca. Ob vsem tem se rodi vprašanje, čemu vse to, iz vprašanja se rodi vera v višji red in zakonitost — in nazadnje ima le prav stari poznavalec duš, dekan Harcourt, ki pridiga tem mladim ljudem o smislu življenja in napredka.

Po zasnovi, miselni polnosti, splošnosti sodobnih problemov je ta zdravniška drama heroična drama moderne mladine. V tem oziru pomeni novo filmsko vrsto in odpira razveseljive razglede v bodočnost.

»Ples na dvoru« (Kino Union). Nekakšen lahke intermezzo med nepregledno vrsto tendenciozno barvanih nemških filmov. Ze ime glavne igralke Hansi Knoteck more vnaprej povedati, da je zgodba sentimentalno mehka, seveda ljubavna, ne da bi se ji dalo oporekati, da je nemogoča. Z globoko problematiko film nima posla. Ljudje bolj poredko korakajo s pruskim vojskim korakom, kar je hvaljevredna redkost pri »pruskih« filmih. Film najde verne gledalce med ljudmi, ki imajo za tako mehko smisel in veselje, ker nima niti prevelike dramatične razgibanosti niti nepričakovanih ljubezenskih senzacij. Vse ostalo se kroji po obrabljenih kopitih nemške režije in igre.

Bajazzo (Kino Ideal). Po znameniti Leoncavallovi operi »I Pagliacci« je režiser Charles Grune v izdaji londonskih United Artists priredil film pod gorjimi naslovom. Dobro nam je znano, da od izrazitega pevskega filma ne moremo vsebinsko bogve česa pričakovati, to pot pa smo morali oditi celo razočarani. Leoncavallovo delo je na odru vse nekaj drugega kakor nam ga je v filmu prikazal Grune, čigar režija je konfuzna in začelnisko ohlapna. Igra glavnih oseb je šibka; izmed plitvega nivoja se igralsko ne dviguje niti Richard Tauber, razen v sceni, kjer se masčuje za ženinovo nezvestobo. Nekaj drugega pa je petje; podoba je, da se je Tauber zadnje čase sijajno izdelal v italijanskem načinu petja. Od nekdanjega »sturm und drang«-stvar ter patosa je našel pot k mirnejšemu, dovršenemu in obzdranemu, čistemu petju. Nekaj ari je v njegovi interpretaciji neprekosljivih. Prijatelji lepega petja bodo šli preko vsebine in režije ter ob Tauberju iz »Ideal« brez dvoma odnesli pozitiven dojem.

Takse za športne prireditve bodo znižane

Na svojem inspekcijskem potovanju je minister za telesno vzgojo g. dr. Miletič v Zagrebu izjavil, da bodo znižane takse za športne prireditve. Iz njegove izjave posnemamo:

Kot človek in politik se držim principa, da nič ne obljubljam, kajti kdor mnogo obljublja, malo daje, kdor vse obljublja, nič ne daje, kdor pa nič ne obljublja, vendar nekaj da. Šport je pri nas ustvarila in vzdržuje privatna iniciativa. Zato pa to privatno inicijativo ne bomo ovirali, ampak bomo z njo sodelovali na ta način, da ji bomo moralno in materialno pomagali. Država je zato, da športnemu gibanju pomaga in da ga s svojo podporo dvigne na ono višino, na kateri mora biti. Država mora pomagati, da morejo pri nas klubi in tekmovalci z uspehom tekmovali z najmočnejšimi športnimi narodi. Zelo težko finančnega odpora sem se trudil, da se takse na športne prireditve ukinejo oziroma vsaj znižajo. Zato bom tudi kot minister, ki ceni šport, skušal doseči vse, kar bo mogoče, da bom dosegel vsaj znižanje športnih taks in da bom v okviru proračunskih možnosti podprl posamezne športne discipline. Upam, da bo moj trud kronan z uspehom.

z navadnim mizarškim dletom, ki mu je služilo kot vitrih. Je star grešnik, saj je vpisan v policijskem arhivu kot vlomilec in spreten tat. Osnirnik Ivan, ki je star 38 let, je bil že 17 krat predkaznovan in se tudi zadnje aretacije ni gnil posebno k srcu.

V današnji noči pa je bil spretno izvršen še drugi vlom. V zgodnjih jutranjih urah je neznan vlomilec vlomil v trgovino Elektroton v pasaji na Aleksandrovi cesti ter odnesel 4 cenovni radijski aparat, vreden 4000 din. Trgovino je odklenil z vitrihom, nato pa mirno izbral aparat in ga odnesel. Svarimo pred nakupom.

Seja jugoslov. agronomov

Belgrad, 10. decembra. m. Te dni je imel tu redni sestanek plenarni upravni odbor Zdrženja jugoslovanskih agronomov. Na sestanku so prišli tudi zastopniki vseh sekcij omenjenega združenja v državi, tako iz Ljubljane, Zagreba, Beograda, Novega Sada, Sarajeva, Niša, Skoplja in Cetinja. Glavno vprašanje, ki je bilo na dnevnem redu, je bilo vprašanje kmetijskega v našem državnem in banovinskem proračunu. Govorili so tudi o načrtu zakona o organizaciji kmetijske službe ter o položaju nezaposlenih inženirjev agronomov. Glede vseh teh vprašanj so bili sprejeti sklepi, ki bodo predloženi na merodajnih mestih. Glede zboljšanja kmetijskega pri nas je plenarni združenja jugoslovanskih agronomov poudaril, da bi bilo nujno potrebno nastavit vsaj še 1000 novih inženirjev agronomov. Treba je tudi storiti vse, da pride do kruha vsaj onih 120 agronomov novincev, ki čakajo na službo. Na seji je bilo dalje sklenjeno, da bo prihodnje leto ekskurzija na Češkoslovaško in da bo Zdrženje prevzelo inicijativo za ustanovitev Zveze slovenskih inženirjev agronomov.

temu pošljejo naslovljeno še s prvo prihodnjo pisemsko pošto.

4. Osebe, ki za izročitev brzojav po knjigi plačajo depozit in ki so doslej plačevali 200 din na leto, da so smeli pošiljati brzojavke, bodo v bodoče plačali na račun pristojbine 150 din. Namesto pristojbine, ki se plača vnaprej za vse leto, lahko osebe, ki imajo depozit, zahtevajo plačevanje na mesec z mesečnim obračunom depozita in 5%nim zneskom na račun pristojbin za brzojavke.

Podjetnost pa taka

Ljubljana, 10. decembra.

Včeraj popoldne bi mogli videti Pred škofijo prizor, ki je sicer na ljubljanskih ulicah velika redkost. Stražnik je namreč v hitrem teku ujel tatu, ki je hotel urnih nog popihati pred starim prijateljem s policije. Dogodek sam je pa tudi svojevrsten zato, ker lepo osvetljuje podznanost in podjetnost vlomilcev, ki kar pri belem dnevu opravljajo svoj posel.

Lastnica mlekarne Pred škofijo ima v lepo obiskani mlekarni ves dan dosti dela in zato tudi nima časa, da bi se večkrat ali dalj časa mudila v svojem stanovanju, ki je v drugem nadstropju iste hiše.

Včeraj popoldne pa je morala iti iskati v stanovanje nekaj malenkosti. Zaklenila je mlekarino in šla v drugo nadstropje. Ko je hotela odkleniti vrata je presenečena opazila, da niso več zaklenjena, čeprav je dobro vedela, da jih je popoldne zaklenila. Tiho je stopila v sobo in v drugi sobi zapazila neznanca, ki je slika po predalih in omarah. Vsa prestrašena je hitro skočila iz stanovanja v vežo ter zaklenila vrata stanovanja. Škofila je k oknu in začela vpiti na cesto po pomoč. Opozorjeni stražnik izpred magistrata je hitel proti mlekarji, med tem pa je že tat pridrvel skozi večna vrata in jo uverl proti Vodnikovemu trgu. Stražnik ga je seveda ujel in zlate svobode je bilo konec. Značilno pa je, kaj vse je poskusil vlomilec, da bi ušel iz pasti, v katero je padel potem, ko je našel vrata stanovanja zaklenjena. Sel je skozi kuhinjo, odprl okno in iz balkona drugega nadstropja skočil na dvorišče. Zgodilo se mu seveda ni nič in je lahko še prav hitro tekel. Odpeljali so ga na policijo in našli pri njem več srebrnine, ki si jo je hotel vzeti za spomin iz stanovanja. V stanovanje pa je vlomil

Težave z božičnimi počitnicami

Ljubljana, 10. decembra.

To je završalo te dni med dijaki, ki so pretili novi odlok o praznovanju božičnih praznikov. Pomislite: namesto 20 samo 7 dni počitnic! Vsak si je že napravil načrt, kako bo uporabil ta čas, kam bo šel na počitnice in kam na prijetno smučarsko razvedrilo. Zdaj pa je šlo vse po vodi.

Profesorji, ki so preobloženi z delom v prenatrpanih razredih naših srednjih šol, komaj čakajo oddiha, ki je pač potreben pri njihovem težkem poklicu. Menda noben stan ne živi v tako težkih razmerah, kakor ravno profesorji, ki že dolga leta zamažajo na kako izboljšanje. Upravičeno so pričakovali, da bodo v nastopajočem šolskem letu vendarle dosegli kakšno izpolnitev njihovih zahtev. Dar, ki so ga dobili za božič, pa jih gotovo ni razveselil. Praznovanje božičnih praznikov do 10. januarja je prišlo že nekako v tradicijo in vsakdo je že s tem računal. Tako dolge počitnice so uvedli predvsem zaradi tega, ker pouk v tistih nekaj dneh od katoliškega do pravoslavnega božiča tako nima nobenega haska. To je pokazala praksa. Zdaj pa pogledajmo: od 22. do 28. decembra počitnice, potem dva dni šole, pa spet dva presta dneva, pa spet tri dni pouka in spet praznik. Potem imajo dijaki in profesorji pravoslavne vere božič in pouk te dni je samo nekako prisiljen in provizoričen, ker bo več profesorjev z vsakega srednješolskega zavoda ostalo doma.

V Sloveniji je okrog 50 profesorjev, ki so prišli z juga, in ti bodo hudo prizadeti, ker za svoj božič ne bodo mogli k svojem, da skupno praznujejo badnji večer. Prav tako bodo hudo prizadeti mladi slovenski profesorji, ki žive v mnogo težjih razmerah po zapuščenih palankah južnega dela naše države, kakor pa njihovi srbohrvatski tovariši v Sloveniji. Ti imajo pri svojem težkem delu nekaj svetlejših trenutkov vsaj v tem, da za praznike pridejo domov. Berane v Črni gori so n. pr. 1150 km daleč od Ljubljane in tam so trije naši profesorji, v Podgorici 4, v Plevlju

in Peči po 2, drugi pa v Danilovem gradu, v Nikšiću, v Belem polju. Za vse pa letos božičnih praznikov ne bo.

Nova odredba o skrajšanih božičnih počitnicah je kljub tarnanju, da imajo dijaki preveč počitnic, naletela na velik odpor pri starših in v profesorjskih krogih, in menda ni nikogar, ki bi jo odbral. Ker je bila izdana tik pred božičnimi prazniki, je s tem postavila na glavo vse počitniške načrte dijakov, staršev in profesorjev, tako da bo tudi pouk v tistih nekaj dneh, razsejanih med praznike, brez vrednosti in koristi. Nejevoljni bodo dijaki in profesorji, jezili se bodo starši, ki bodo morali pol meseca več plačati za oskrbo dijakov v mestu, trpela bo škoda železniška uprava, ki bo kasirala manj na vozniki.

Namen skrajšanih počitnic je bil sicer dober: dati dijakom več prilike za pouk pred zaključkom polletja, da lažje popravijo rede in boljše predelajo tvarino. Toda vprašanje je, če bo ta namen v še tako skromnem odstotku dosežen. Taka odredba bi bila zelo na mestu v začetku leta, da ne bi dijaki od vpisa še dva tedna vedrili po mestu brez dela in šole, o božiču med tolikimi prazniki pa ne bodo prav nič na dobičku. To je resnično dejstvo, s katerim moramo vsi računati, zato je razumljivo, da se je tako s strani šolnikov kakor tudi s strani roditeljev pokrenila akcija, da ostane praznovanje letošnjih božičnih praznikov še po starem, za prihodnje leto pa bi v soglasju in z upoštevanjem vseh okolištin natančno določili dneve praznovanja v začetku šolskega leta, o božiču in veliki noči, tako da ne bo med letom nepotrebnega razburjenja, ki samo škoduje interesom našega šolstva.

KINO SLOGA

Telefon 27-30 Telefon 27-30

Danes neprekljano zadnjič! Ni še bilo filma v Ljubljani, ki bi ne zapustil tak močan utis kakor ta prekrasni film. — Videti ga morajo vsi!

»PATER VOJTEH«

Jutri premiera : V sedmih nebesih, v glavni vlogi Simone Simon

Oglejte si še danes ta film : ni vlogi Simone Simon

Hrvaški metropolit dr. A. Bauer na mrtvaškem odru

Ves včerajšnji dan so se zgrinjale množice ljudstva okrog katafalke pokojnega nadškofa dr. A. Bauerja, ki leži na mrtvaškem odru v nadškofjski kapelici. Pred krsto stalno stražijo uniformirani križarji in člani društva bana Jelčića. Med tem, ko se je ljudstvo poslavljalo od svojega metropolita, je novi hrvaški metropolit in nadškof zagrebški dr. Alojzij Stepinac sprejemal vse dopoldne v nadškofjskem dvorcu sošalja predstavnikov oblasti in družtev. Brzojavno so svoje sožalje izrekli med prvimi jugoslovanski katoliški škofje, nadalje bivši tržaški škof Fogar, novi kardinal Hermenegild Pelegrineti, ki je še pred nekaj dnevi ob svojem odhodu iz Jugoslavije, govoril z nadškofom dr. Bauerjem. Prav tako so svoja sožalja poslala številna hrvaška mesta in občine.

Ob 11 dopoldne pa se je pripeljal pred nadškofjski dvorec predsednik dr. Vladko Maček v spremstvu dr. Ante Trumbića, Avgusta Košutića, dr. Ivana Pernarja, dr. Josipa Reberskega, dr. Josipa Torbarja, dr. Tome Jančevića, dr. Sigismunda Čajkoveca, Milutina Majerja, dr. Ivana Andresa, dr. Zige Scholla, Andreja Pape, Stefana Martinovića, Mate Gorceta in Ivana Robića. Dr. Maček je najprej šel s svojim spremstvom v kapelico, kjer je pomolil pred odrom velikega pokojnika, od tod je šel v nadškofjski dvorec. Nadškof dr. Stepinac je sprejel dr. Mačka in njegovo spremstvo v sprejemni dvorani ob navzočnosti osebnega tajnika dr. Šeperja in ceremoniala Nežića. Nadškof je stisnil vsem roko, nato pa je izrazil sožalje dr. Maček, ki je dejal: »Gospod nadškof! Hrvaško narodno zastopstvo izraža najgloblje sožalje nad izgubo našega dobrega nadpastirja in hrvaškega metropolita. Taka je bila božja volja, kateri se nihče ne more upirati. Vsi upamo, da boste šli Vi po stopinjah velikega pokojnika.« — Nadškof dr. Stepinac je nato odgovoril: »Gospod predsednik! Najlepša Vam hvala za izraženo sožalje v veliki žalosti, ki nas je zajela. Bodite uverjeni, da se jaz ne bom mešal v politične posle in da ne bom nikdar oviral Vas in svojega naroda. Morem Vam reči, da mi je pokojni nadškof, ko sem ga 14 dni pred smrtjo obiskal, de-

jal: »Daj Bog, da doživim še to, da pride narod do miru in zadovoljstva.« Nadškof se je v svojih molitvah spominjal zlasti Vas. Potrudil se bom, da nadaljujem njegovo delo, kolikor mi bo mogoče v mojih močeh.«

Dr. Maček se je nato s spremstvom poslovil, ljudstvo pa je do kasnega večera hodilo po slovo

Oddajanje brzojavk po telefonu

Belgrad, 9. dec. AA. Minister za pošto, telegraf in telefon je zaradi pospešitve in olajšanja izročitve in dostave brzojavk izvršil tele spremembe v brzojavnem pravilniku:

1. Zasebni telefonski naročniki lahko brez prejšnje prošnje pošiljajo svoje brzojavke po telefonu na kredit do 200 din na mesec. Dolžni znesek plača naročnik v pričetku prihodnjega meseca najpozneje 3 dni po obračunu, ki mu ga pošlje pošta. Če obračuna ne dobi, ga je dolžan sam zahtevati in ga plačati najpozneje do 10. v mesecu. Za stroške kreditiranja in obračuna plača 5% celotnega kreditiranega zneska. Izročanje brzojavk po telefonu se lahko vrši samo tedaj, če so brzojavke sestavljene v našem jeziku in odprte. Zakazane brzojavke se ne morejo pošiljati po telefonu. Naročnik, ki želi poslati brzojavko po telefonu, pove številko, ki jo bo vsaka centrala povedala in objavila. Nato pove, da želi izročiti brzojavko, potem pa navede številko svojega telefona in telefon zapre. Brzojavni oddelek ga bo takoj nato poklical, da narokuje svojo brzojavko. Po končanem sprejemu bo brzojavni oddelek prečital brzojavko, da se ugotovi, ali je v skladu z diktatom. Naročniki, ki imajo depozit za brzojavke, lahko enako izročajo brzojavke po telefonu. Pristojbina za pošiljanje brzojavk po telefonu znaša dinar za brzojavko do 20 besed, za vsakih nadaljnjih 10 besed pa še pol din. Tudi ta pristojbina pride v obračun.

2. Vsak pošiljalec zaseb. brzojavke ima pravico zahtevati, da se njegova brzojavka, ko pride v na-

k velikemu pokojniku.

Pogreb bo v ponedeljek, 13. decembra. Ob 9 dopoldne bodo prenesli telesne ostanke v katedralo, odkoder se bo po končanih cerkvenih obredih razvil pogreb. Iz vse hrvaške se prijavljajo številne delegacije in zastopstva, ki se bodo udeležila pogreba.

Jutri, v soboto, 11. decembra ob osmih zjutraj bo v ljubljanski stolnici slovenski pontifikalni rekvjem za pok. zagrebškega nadškofa dr. Antona Bauerja. — Verniki se vabijo, da se slovesno zadušnice v obilnem številu udeležijo.

menilni kraj, pošlje prejemniku po telefonu, če je telefonski naročnik. V ta namen naj navede pred naslov označbo TF. Naslov mora biti popoln. Glede dostave takšnih brzojavk veljajo določila pod 3. Pristojbina za izročitev brzojavke po telefonu na zahtevo pošiljalec znaša: za brzojavke do 20 besed 1 din, za vsakih nadaljnjih 10 besed pa po pol din. Izterja se od pošiljalca obenem s pristojbino za brzojavke.

3. Zasebni telefonski naročniki lahko zahtevajo, da se jim došle brzojavke, če so v državnem jeziku in nešifrirane (izvzemi nakazniške brzojavke) dostavijo po telefonu; v ta namen morajo predložiti brzojavu pisemno prijavo. Brzojavke se bodo dostavljale po telefonu tako, da jih sprejemnik lahko napiše. Tako izročene brzojavke se pa kljub

Vlomilec poleg blagajne s 150.000 Din

Maribor, 9. decembra. Skoraj bi bila danes presenečila Mariborčane novica o senzacionalnem vladu, pri katerem bi bila padla vlomilcu v roke za mariborske razmere ogromna vsota. Ko je danes zjutraj prišel lastnik bančne poslovalnice na Aleksandrovi cesti pri kolodvoru v svoj lokal, je presenečen in preplašen ugotovil, da je imel ponoči obisk vlomilca. Prvi njegov pogled je bil na veliko jekleno blagajno, ki je bila v njegovo veseljenepokradovana. Tudi

pregled vsebine blagajne ga je o tem prepričal. Vlomilec, ki je vdrl v prostore z dvoriščne strani, je razmetal v pisarni vse predale, blagajne, v kateri je bilo 150.000 din gotovine, pa se ni dotaknil. Gotovo ga bo pogrelo, ko bo izvedel, poleg kakšnega bogastva se je nahajal. Ali ni imel pripravljene orodja za navrtanje blagajne, ali pa ga je nekdo preopdil. Policija je podzela preiskavo ter upa, da bo prišla držnemu svedrovcu na sled

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Po stanju danes ob 7 jutraj

Kra	Barometer	sko stanje	temperatura	relativna vlaga	Veter	Padevine
Ljubljana	752.4	9.8	12.2	87	10 WSW	7.0 dež
Maribor	753.1	4.0	9.0	80	10 NW	2.0 dež
Zagreb	758.1	4.0	7.0	95	10 SSW	—
Belgrad	761.1	3.0	20.0	95	10	—
Sarajevo	763.3	7.0	18.0	95	6	—
Skopje	—	—	—	—	—	—
Split	760.7	14.0	16.0	8	6 SE	—
Kumbar	762.5	15.0	—	80	10 SSE	2.0 dež
Rab	757.7	4.0	—	70	6 S	—

Vremenska napoved: Večinoma oblačno, nestanovitno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes: Večerja je bilo do 9.40 oblačno, nato se je večkrat nekoliko zjasnilo, zlasti popoldne, ko je bilo ob 15.10 skoraj povsem jasno. Zvečer se je pričelo oblačiti, proti ponoči pa je deževalo. Popoldan in ponoči je pihal močan jug.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek: Lavretanska Mati božja.
Jutri: Damaz.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

SLOGA

Samo še danes

Eden izmed najlepših čeboslovaških filmov
Pater Vojteh

V glavni vlogah: Rolf Wanka, Jirina Štepančič, I. A. Struna, Jaroslav Marvan

MATICA

Borba za znanost in ljubezen v prekrasnem
in napetem veličinu

Luč v megli

Danes premiera velikega umetniškega dela
Dobrotnik človeštva - Louis Pasteur

V glavni vlogi PAUL MUDI

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Prosvetno društvo Trnovo uprizaro v nedeljo, dne 12. decembra ob 20 na društvenem odru veseligrad s peljem v treh dejanjih »Svojeglavček«. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10 do 12 dopoldne in 1 uro pred pričetkom predstave. — Odbor.

X. prosvetni večer, ki bo danes ob 8 v beli dvorani hotela Union, bo gotovo zanimal najširše sloje, ker predava priljubljeni predavatelj g. prof. Janko Mlakar o zanimivem polovanju na Skotsko, Islandijo, Spitzbergo z obiskom Švedskih Fjordov. Malokomu je dana prilika ogledati si te naravne lepote omenjenih pokrajin. Predavanje pa je opremljeno s številnimi skopičnimi slikami, tako da bodo obiskovalci prosvetnega večera poceni prepotovali severne pokrajine. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7.

Kdor ima rad razgibane nastope živahnih fantov in rad posluša ubrano petje poskočne mladine, naj pride v nedeljo ob 8 zvečer v frančiškansko dvorano, kjer bodo dijaki salezijanskega dijaškega konvikta na Rakovniku izvajali dr. Grziničeve tridejanske operete »Miklavž prihaja ob spremiljav vojaškega orkestra. Dirigiral bo skladatelj sam. Vstopnice se dobe v pisarni Pax et bonum v Frančiškanski pasaji.

Predavanje Prirodoslovnega društva. O »Arteriosklerozo« in odnosu poopenjenosti našega žilja bo v dvorani Delavske zbornice predaval v četrtek, 16. decembra ob 20 g. docent dr. Ivan Matko, šef internega oddelka splošne bolnišnice v Ljubljani. Tema je izredno pomembna, ker je baš arteriosklerozna vzrok več ali manj težkim boleznem na sru, črevesju, možganih itd. Večina srčnih in možganskih kapi ima izvor v arteriosklerotičnem obolenju krvnega žilja. Ker vlada za predavanje izredno zanimanje občinstva, se bo vršilo v veliki dvorani Delavske zbornice.

Legija koroliških borec v Ljubljani poziva v Ljubljani bivačajoče člane in vse one, ki so se udeležili osvobodilnih bojev, da se udeležijo članskega sestanka, ki se bo vršil dne 11. decembra ob 20 zvečer v društvenem lokalu. Pred sklopio 18 (gostilna pri Sokolu). Na sporedu je zanimivo predavanje dr. Branka Vrčuna: Mi in naše manjšine.

S. E. A. (Slovenska Esperantska Zveza) priredi v soboto, 11. t. m. ob 20. uri pod pokroviteljstvom ustanovnega člana S. E. A. g. bana dr. Natlačen v frančiškanski dvorani akademijo v proslavo dr. Zamenhofa. Ob tej priliki bo podeljen diplom častnemu prevz. g. knezočloveka dr. Rožmanu, ustanovnemu členu g. bana dr. Natlačen, gg. J. Solterju, Fr. Miklošiču in J. Jeleniču, častnim članom S. E. A. Vstopnine ni.

Zdravniška zbornica vabi vse g. zdravnike, da se udeležijo pogreba tovariša dr. Marjana Pogacnika. Pogreb bo danes popoldne ob pol 4 izpred hiše žalosti Jegličeva 9 na pokopališče k Sv. Križu.

Na 85. rednem obnem zboru Društva medicincev je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Róck Blaž, podpredsednik Koršič Matko, tajnik I. Žiža Peter, tajnik II. Šušteršič Stanka, blagajnik I. Grobelnik Slobodan, blagajnik II. Končan Oskar, knjižničar I. Kozak Niko, knjižničar II. Gorjanc Gorazd, gospodar Predanič Edo, revizorja Janežič Vekoslav in Korsika Ljode.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Petek, 10. decembra: Zaprtlo.

Sobota, 11. decembra: Bela bolezen. Premierski abonma. Premiera.

Nedelja, 12. decembra: Firma. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: Bela bolezen. Izven.

Opera. — Začetek ob 20.

Petek, 10. decembra: Zaprtlo.

Sobota, 11. decembra: Anka. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Nedelja, 12. decembra ob 15: Amaceonke. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: Ples v maskah. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Dobro srce Maribora:

V 6 letih 4 in pol milijona Din za Pomožno akcijo

Maribor, 9. decembra.

Nocoj je bila na mestnem načelnstvu seja širšega odbora Pomožne akcije, katere so se udeležili predstavniki vseh mariborskih dobrodelnih društev. Na seji je podal mestni župan dr. Juvan obračun dela Pomožne akcije v sezoni 1936/37. V tem letu je imela Pomožna akcija

863.628 Din dohodkov

Od te vsote je prispevala banovina 180.000 din, industrija 206.320, mestna občina 348.692, ostali Mariborčani pa 118.616 din. Izdatkov v gotovini je bilo dosedaj 581.924 din. Podpore so se nudile prvenstveno v obliki zaposlitve in prehrane. Za mezde se je izdalo 424.714 din, za zaposlitve v pisarniški službi pa 43.702 din. Z zaposlitvijo brezposelnih se je izvršila kanalizacija številnih ulic ter so se uredile nekatere ceste. Samski delavci so prejeli na uro 2 din, poročeni pa 2.50. Kvalificirani delavci so imeli za 1 din višjo mezdo. Bolniški in nezgodno zavarovanje je plačevala mestna občina sama. Najpotrebnejše družine so poleg tega dobivale še podpore v naturalijah. Za prehrano in življenjske potrebe se je izdalo 131.508 din. Od Pomožne akcije je bilo odvisno tekom te dobe

725 družin s 2175 družinskimi člani

Maribor je bilo prvo mesto v Jugoslaviji, ki je takoj po nastopu krize leta 1931 na iniciativno tedanjega župana dr. Juvana pričelo z organizirano borbo proti brezposelnosti in revščini. Dne 31. oktobra 1931 je bila na mestnem magistratu pod županovim vodstvom pomembna seja, na kateri so bili položeni temelji sedanji Pomožni akciji, ki je tekom teh šestih let neizmerno veliko storila za lajšanje bede in revščine v mestu, rešila je nešteto

družin pred propadjo, ustvarila pa je z javnimi deli, ki so se vršila iz sredstev Pomožne akcije, trajne pridobitve za mesto. Tekom šestletnega obdobja je zbrala Pomožna akcija v Mariboru skupno

4 in pol milijona dinarjev

od česar je prispevala banovina iz bednostnega fonda 1.143.500, mariborski industriji 1.209.044, mestna občina 584.692, ostalo prebivalstvo pa 1 milijon 471.571 dinarjev. Dotacija banovine je prav za prav majhna, saj je dobila v teh letih banovina na račun tega sklada iz Maribora 5.094.537 din.

Na današnji seji je mestni župan dr. Juvan ugotovil, da se sicer opaža zadnje čase upadanje brezposelnosti, toda istočasno pa tudi upadanje darežljivosti in razumevanja za Pomožno akcijo med meščanstvom. Alpeiral je vnovič na dobro srce Maribora, ker je potreba še vedno velika. Poživi je treba agitacijo med meščanskimi sloji, da bodo prispevki zopet narasli.

Neprizanesljivo izterjavanje davkov

St. Jernej, 9. dec.

Ljudje ne pomnijo, da bi se kdaj davki izterjavali tako neizprosno, kot letos. Saj ljudje radi plačajo, kolikor morejo in tudi proti izterjavanju niso, toda letos so po prirodnih neizgadah preveč prizadeti, da bi mogli v redu izvršiti svoje obveznosti. Morda ne vsi, gotovo pa velika večina. Prepotrebno je, da bi se tudi davčne oblasti prilagodile nekoliko dejanskim razmeram, pohitele v dobri letini, pa nekoliko potrpe v slabi. Ljudje so posebno nevoljni, ker jim letošnje izterjavanje nakopuje posebno velike stroške. Davčne oblasti prosimo, da letos nekoliko potrpijo, občina pa, da pri oblasteh v tem smislu posreduje.

Vajeniški dom v Mariboru - odprt

Maribor, 9. novembra.

Na mladinski praznik Breznadežne so v Mariboru odprli Vajeniški dom društva za zaščito delavske mladine. Dom posluje sicer že nekaj časa, pa za javnost še ni bil odprt. Lepe domače slovesnosti so se udeležili: prevz. g. knezočlovek dr. I. J. Tomažič, ki je v predavalnici izvršil ustoličenje sv. križa, župan mariborski dr. Alojzij Juvan, dr. Šiška, okr. načelnik, zastopnik policijske oblasti, primarij dr. Radšel, banovinski inšpektor dr. Prezelj, ravnatelj strokovne nadaljevalne šole obrtne smeri, stolni in mestni župnik msgr. Mihael Umek, dr. Mirko Keizer, sodnik ter mnogo odličnih zastopnikov obrtne stroke in prijateljev obrtne in delavske mladine.

V pozdravnem govoru po deklaraciji enega izmed vajencev je predsednik društva prof. Ivan Prijatelj, ravnatelj nove gimnazije, izrekal zahvalo vsem dobrotnikom, ki so društvo tako velikodušno in z velikim razumevanjem podprli, da je v razmeroma zelo kratkem času moglo ustanoviti tako važen zavod za vzgojo obrtne in delavske mladine. Zahvalil se je predvsem notranjemu ministru dr. A. Korošču, bankni upravi, škofi in mariborski mestni upravi. Notranjemu ministru in banu je bila nato z odobravanjem navzočih odposlana udanostna, brzojavka.

Omenil je tudi, da ima zavod že svoje nasprotne, kar je pa samo znamenje, da dela dobro. Po teh pomenljivih besedah je še mestni župan g. dr. Juvan obrazložil, čemu je dala mestna občina pro-

store ravno temu društvu v najem in da v polni meri služijo svojemu namenu: socialno-delavskemu, ker so vajenci tudi delavci.

Prevzvišeni je nato v kratkem zelo izbranem govoru razložil pomen križa za delo med mladino in nato izvršil obred ustoličenja, ki so mu vsi z veliko pozornostjo sledili, ker je bil v slovenskem jeziku. Na koncu so vsi zapeli Slomškovo pesem: Kraljevo znamenje križ stoji —

Sledil je ogled prostorov. Posebno pozornost je vzbujala knjižnica, ki so si jo fantje v štirih letih sami ustvarili in šteje trenutno 736 knjig. Čeprav so prostori prav za prav tesni in za mladinski zavod manjka v njih marsičesa, je za prvo silo bilo vendar mogoče nastaniti v njih 22 stanovalcev. V kratkem bo zavod imel na razpolago 30 postelj. Delovanje Vajeniškega doma se je pa v tej kratki dobi razširilo na 180 duš.

Vzporedno s tem zavodom se je pred kratkim popolnoma samostojno od njega ustanovila združba Vajeniški dom, ki ima najlepše izgleda, da bo v nekaj letih postavila lasten Vajeniški dom v Mariboru.

S priznanjem moramo ugotoviti, da se za to akcijo zanima in jo pohvalno podpira toliko dobrosrčnih in socialno čustvenih ljudi iz vseh, tudi iz najvišjih krogov v Mariboru, da nas napadi iz neresnega časopisja samo bodrijo k novemu delu. Uspehi pri mladini ne bodo izostali. Socialno očti zavajajoče članke v takem časopisju pa ljudje kar sami prav razumejo in delajo take opazke zelo dobro reklamo za stvar.

Vinska razstava in sejem v Ormožu

Ormož, 10. decembra.

Za vinsko razstavo in sejem, ki bo 16. decembra v Ormožu, je prijavljenih precej čez 100 vzorcev, po veliki večini ormoško-ljutomerskih, deloma pa tudi haloških in slovenje-goriških vin. Zbiranje prijav je s tem zaključeno. Ker so letos manjši vinogradniki po večini prodali svoj pridelek že kot most, bodo prevladovala na razstavi predvsem sorta vina in v večjih količinah.

Za vse, ki se zanimajo za res pristna in dobra, posebno ormoško-ljutomerska vina, bo razstava najlepša prilika, da se pouče o kvaliteti in razpoložljivih količinah ter vrstah letošnjih vin. Možnost primerjanja in temeljite izbire pač ni nikjer tako velika, kot na taki razstavi in sejmu, kjer so pridelki vseh vinskih gričev in leg zbrani na prostoru nekaj desetlin kvadratnih metrov, kjer človek lahko mirno brez napore in brez izgube časa res temeljito poskuša, primerja in presoja. Vina so letos zaradi zgodnje trgatve že razmeroma dobro dozorela. Železniške zveze so v Ormožu zelo ugodne, saj štirikrat dnevno prihajajo vlaki od vseh smeri in takisto odhajajo na vse strani.

K obilnemu posetu razstave in sejma vljudno vabi vse zainteresirane Kletarsko društvo v Ormožu.

St. Jernej

St. Jernej, 9. decembra.

Čudna igra narave. Posetnici Mariji Cvečar v St. Jerneju je povrgla krava tele s tremi nogami. Tele je bilo sicer normalno razvito, le ena sprednjih nog je manjkala. Zal je bila prav ta okolnost za kravo in tele usodna. Manjkajoča noga je one, ki so pomagali, tako zmedla, da so nehote kravo in tele uničili.

Južna konkurenca. V Gorjancih so se pojavili širokohladi Bosanci, ki na svojih ključetih tovorijo drva v dolino. Kar dvajset konj so prignali. Prej so ta posel vršili naši domači drvarji. Ni nam znano, ali se našim ljudem res več ne izplača to delo, saj je znano, da le s težavo se zaslužijo kje kak dinar, ali so pa bili morda odrinjeni od tega dela. Gotovo ima Bosanec manjše življenjske potrebe kot naš kmečki človek. Potem je pa to še pravi dumping iz juga, ki ne obeta nič prida.

Zagorje ob Savi

V Zagorju in okolici na debelo gospodarji epidemija vođenih koz. Skoro ni hiše, kjer ne bi imeli malega bolnika. K sreči, da bolezni ne zahteva žrtve, trpi pa radi nje zlasti obisk šole.

Umri je večerj na praznik Čebin Jurij iz Zavin št. 11. Ugodnemu krščanskemu možu, ki je bil v 84. letu starosti, večni pokoj, preostalin naše sožalje.

Od tu in tam

Na večerajšnji seji finančnega odbora Narodne skupščine je med drugim govoril tudi poslanec dr. Jure Koc. Najprej se je pomudil pri dejstvu, da je proračun za prihodnje proračunsko leto močno povečan ter pravi, da se to povečanje naslanja prvenstveno na gospodarsko izboljšanje odnosa na konjunkturo, ki se je že v tekočem proračunu pokazala. Verjame ministru, ki je dejal, da povečanje proračuna ne bo padlo v nobenem primeru na davkoplačevalca, odnosno da vlada ne bo zvišala pravnih obveznosti. Dalje je predlagal, naj se izterjavanje davkov izvaja po vsej državi enako strogo, obenem pa podre pravilnemu obdavčenju vsi tuji kapitali. Prav tako bi se dohodki države povečali, če bi se davek na poslovni promet izterjeval povsod tako strogo, kakor se recimo v Sloveniji. Na koncu svojega govora se je dr. Koc baval tudi z našim turizmom, o katerem je dejal, da je eden največjih narodnih dohodkov.

Izmenjava blaga med našo državo in Italijo se je v tekočem letu močno poživila. Kakor znano, je bila trgovinska bilanca Italije napram Jugoslaviji vedno pasivna, kajti Jugoslavija je v Italijo izvozila mnogo več, kakor pa je tam kupila. Sankeje so povzročile popoln zasoj v trgovini ter je leta 1936, znašal jugoslovanski izvoz komaj 3% v italijanski bilanci. Letošnje leto se je stanje spet izboljšalo. Italija je pri nas kupila blaga za 221 milijonov lir, prodala pa ga je 162 milijonov lir.

Za delavce, ki gredo v Francijo iskat dela, valja opozorilo, ki so ga objavile naše oblasti glede pogostih primerov, da so delavci odhajali v Francijo, ne da bi si poprej zagotovili delo. Francoske oblasti so take delavce, ki so brez dela tavalji, poslala spet domov ali pa jih dala izgnati, če so v Franciji ostali brez sredstev, ker so svoje prihranke že porabili. Opozorilo pravi, naj si delavci vedno obsekre potrdila, da imajo v Franciji zagotovljeno delo, sicer jih naše oblasti ne bodo pustile preko meje.

Dohodki vseh državnih blagajin v mesecu oktobru so presegli eno milijardo. Bilo jih je za 1.084 milijonov ali za 175 milijonov več, kakor je bilo predvideno v proračunu. Preko milijarde so šli tudi izdatki, ki jih je bilo 1.016 milijonov ali 107 milijonov več kakor pa jih je predpisoval proračun. Tako je bil oktober že tretji mesec v tekočem proračunskem letu, v katerem so šli državni dohodki preko milijarde. V prvih sedmih mesecih je bilo dohodkov za 6738 milijonov, izdatkov pa 6042 milijonov.

Dva trgovca z belim blagom so večerj prišli v Zagreb. Na glavnem kolodvoru je policija zavohala dva sumljiva tipa: nekoga muzikanta Bruna Rosensteina in njegovo ženo Marijo, ki sta obadva nemška državljana. Sumljiva je bila okoliščina, da so se v družbi Rosensteinovih nahajale štiri mlade deklice, stare komaj 14 let, ki je zanje Rosenstein kupil vozne karte do Splita, kjer bi deklice oddal kot plesalke v nočno zabavišče. Policija je Rosensteina prišla, vendar se mož dela popolnoma nedolžnega in pravi, da je deklice najel za službo in ne za kaj drugega. Seveda mu policija ni verjela, temveč ga je pridržala v zaporu.

Zanimivo operacijo na sru je večerj izvršil v zagrebški bolnišnici primarij dr. Kapor. V bolnišnico so pripeljali kmetico Barico Balog iz okolice Stenjevca, ki je nanjo streljal njen zaljubljenec ter ji obstrlel srce. Strel je predril desni srčni prekat — od tam pa šel skozi levi prekat proti prsom. Barico so domači takoj prepeljali v bolnišnico, kjer je primarij dr. Kapor izvršil na njej nevarno operacijo. Operacija na sru se je posrečila ter se je stanje bolnice takoj po operaciji vidno izboljšalo. Zdravniki pravijo, da bo dekle skoro gotovo ostalo pri življenju.

Zanimiv spor med »Kitajci« in »Japonci« so doživeli te dni v Splitu. V pristanišču se je zasedla tovorna ladja »Despinac«, ki vozi pod angleško zastavo. Ker se je pri razkladanju tovora dogodila nesreča, je morala ladja ostati nekaj dni v pristanišču. Nazaj greda bi morala ladja v neko turško pristanišče po sol, namenjeno za Sanghaj. Večino posadke na ladji tvorijo Japonci, le radijski telegrafist je Kitajec. Ko je kapitan dal povelje, naj ladja odpluje, so se Japonci uprli in zahtevali, da se odstrani Kitajec, ki se ga boje, da bi jih med poljo ne izdal. Vse prigovarjanje je bilo zaman, čeprav je kapitan vsakemu Japoncu ponudil po 100 angleških funtov, če ga poslušajo. Kako bo poslej s Kitajcem, pa še ne vedo.

Iz zapora okrožnega sodišča v Kragujevcu je spet pobegnil znani razbojnik Milivoj Ignatičević Koreja, ki je bil nedavno obsojen na smrt. Ko so se njegovi branilci pritožili na višje sodišče, je moral razbojnik čakati v ječi na dokončno razsodbo. Da bi ne pobegnil, so mu nataknili na noge težke verige, obenem pa vsadili v okno izredno debele pregrade. Preleto noč pa je Koreja prepilil okove na rokah in pregrade na oknu in pobegnil. Kako je Koreja prišel do pile, ni znano. Okoliškega prebivalstva se je polastil silen strah, ker je razbojnik znan po svoji brezprimerni okrutnosti in krvoločnosti.

Zaradi revnih petih dinarjev sta se potokla delavca Stefan Bizović in Stefan Cokolič. Delavca sta igrala »21« mirno, dokler se nista sprla zaradi petih dinarjev. Nazadnje je Bizović Cokoliču opsol mater. Delavca sta si bila v laseh, nakar ju je gostinčar vrغل na cesto. Tu pa je Bizović potegnil nož in ga Cokoliču zarinil v vrat. Poskodb je bila smrtna. Sodišče je Bizoviću prisodilo 14 let robjne.

»Ta-Ta« je tožila »Ta-Ta« zaradi neujalne konkurence. V Novem Sadu se je bil ustanovil bazar, ki je nosil precej sileno ime »Ta-Ta-Taz«. Belgrajski »Ta-Ta« se je čutila od tej sličnosti nazivov prizadeta in je lastnika novosadskega bazarja tožila pri sodišču. Sodišče je izdalo razsodbo, v kateri pravi, da so navedbe tožbe preveč malenkostne in nepreprečljive, ter ni mogoče, da bi le tak skromno sličen naziv zmešal kupce, ki bi začeli drveti v novosadski »Ta-Ta-Taz«, namesto v belgrajski »Ta-Ta«. Zato bo moral tožitelj plačati še vse pravne stroške.

Reke in Južni Srbiji polagoma upadajo, nasproti naraščajo vode v Severni Srbiji, zlasti pa Morava. Poplave, ki so jih povzročile v Južni Srbiji Vardar, ki je preplaval predmestja Skoplja, Strumica, Lepenica in druge, so bile tolikšne, da jih ljudje že dolga leta ne pomnijo. Enako hudo škoda je prizadela kmetom Morava pri Aleksincu. Voda se je razlila med krajema Grejač in Djunič ter preplavila okrog 70.000 hektarjev plodne zemlje. Zanimivo je, da je Morava v okolici Paračina letos že v tretje preplavila velike predele zemlje.

Ali ste že poravnali naročnino?

Brazilijska hoče posnemati Nemčijo

Doktor Salgado - Hitlerjev oboževalec

Rio de Janeiro, glavno mesto Brazilijske, je kljub svojim dvema milijonoma prebivalcem, gostastim stavbam in obsežnim ter razkošnim kopalnicam ob morju, prav za prav podezelsko mesto, kjer se ljudje poznajo med seboj, se pripravljajo, sovražijo ali ljubijo, srečujejo ali sestrskajo vsak dan in pretresajo dnevne svetovne novice. Jedro mesta sestavlja namreč peščenica ljudi — okoli 2000 — ki žive na Avenida Rio Branco; ves ostali Rio — ostalih 1998.000 ljudi, mešanica vseh plemen iz vseh strani sveta — pa pri odločevanju republikanskih zadev ne pride mnogo v poštev, vsaj prostovoljno ne; vsak pleše tako, kakor so ga naučili.

In ona peščenica je osnovala stranko integralcev, »čistokrvnih« Brazilijsancev, kar je prav tako nesmiselno, kakor govoriti o čistokrvnih Amerikancih. Na čelo se ji je postavil dr. Plinio Salgado, ki se je tako navdušil za Hitlerja in njegovo plemensko ideologijo (miselnost), da se je začel nositi kot on: rjave jahalne hlače, škornje, zeleno srajco, usnjen pas, za pasom usnjeno torbico z orožjem (nož ali samokres). Ker ima trde, lepo kodrane lase, se mu sicer ni posrečilo, da bi mu silili na čelo Hitlerjev značilni šop las, zato pa mu pomagajo brki, kakor dve lepi črni znamki pod nosom, ki so bili menda Hitlerjev najboljši pripomoček, da si je osvojil množico in ki jih je Hitler menda povzel po svetovnoznanejšem šaljivcu, filmskem igralcu Charlie Chaplinu.

Predsednik Vargas je prepovedal nositi uniformo, ki bi se govtovo v brazilijski vročini bolj slabo obnesla in brez prepovedi sama izginila.

Ženska revolucija v Albaniji

Med zadnjimi državami na Balkanu, kjer so si muslimanke na ulici še vedno morale zakrivati obraz, je bila Albanija. Nedavno pa je v tej »nazadnjaški« državi v nekem vojaškem slavnostnem sprejemu korakal tudi polk vojaško opremljenih žensk s princeso Makshido, svojo prvobornateljico za ženske pravice na čelu.

Princesa Makshida, ena izmed šestih sester kralja Zoga, je silno trpela v svojem ponosu, ko je gledala razne bogate obiskovalke albanske prestolnice, ki so se lahko prosto sprehajale po mestu, kazale svoje lepe ali nelepe obraze in pomilovalno gledale na zastrte albanske lepote. Zato je pregovorila svojega brata kralja, ki je bil sam zelo navdušen za zapadnjaško »omiko«, naj izda odlok za odpravo obraznih zastiral.

Kralj Zogu pa se je bal, da bi tak odlok nadel na hud odpor pri njegovih muslimanskih podložnikih, zato je rekel svoji sestri, naj z ostalimi sestrami najprej poskusi, kako se bo stvar obnesla, naj da ljudem zgled. In nekega dne se

Bodoči brazilijski »Führer« pa je začel, kakor njegov vzorec v Monakovem, zbirati svoje pristaje v neki dvorani ter jim razlagal resnice nove »vere« takole:

»Brazilijska integralistična stranka temelji na plemenski nauku. Ali sploh je brazilijsko plemo? Seveda. Brazilijsko plemo tvorijo potomci prvotnih portugalskih naseljencev, ki so Brazilijsko osvojili in se niso mešali z drugimi nizkotnimi plemeni. Njihovo mešanje z velikimi, plemenitimi plemeni sveta jim nič ne škoduje, nasprotno. Mi smo antisemitje — proti Judom — toda ne preveč neizprosno. Judovski trgovci, ki so se nastanili pri nas, lahko še ostanejo, saj potrebujemo njihovih trgovskih zmognosti, vendar pa bomo pazili, da ne zamešajo svoje krvi med latinsko (našo portugalsko). Mi smo proti demokraciji in proti parlamentu. Korporativizem naj vlada, kjer bodo sodelovali vsi razredi človeške družbe po strogo določenem redu. Naše geslo je: Brazilijsko Brazilcem! Integralizem pa seveda nikakor ne izključuje bivanja v skupinah v Brazilijski raznih evropskih priseljencev, če so ti potomci plemenitih plemen, kakor n. pr. Nemcev. Tudi črncev ne sovražimo kar na debelo, vse brez razlike, ker med njimi se dobe tudi plemeniti ljudje. Treba je znati izbirati. Edino, kar hočemo, je, da se iznebimo vsakega tujega izkoriščanja naših naravnih zakladov.«

Ta zahteva in strah sta res upravičena. Nemčija, Združene države Sev. Amerike in drugi poželjivo iztegnajo roke po brazilijskem zlatu, petroleju, žitu, mesu in po toliko drugih zakladih, ki bi vsaki državi ob času vojske dajale mogočih sredstev za odpor.

pripelje v Skader, središče albanških muslimanov, lep, mogočen avto in iz njega stopijo tri ženske z golim obrazom. Bil je vprav semanj dan. Ljudi se je povsod kar trlo. Naše tri junakinje — bile so kraljeve sestre — pa so krepko stopale skozi razburjeno množico in se niso dale ugnati nekaterim prenapetežem, ki so kričali nanje. Nazadnje se je oglasilo nekaj sto žensk, ki so strgale z obrazov tenčice.

Ženske so torej pokazale svojo voljo, oprostili se zastiral; kar pa »ženska hoga, Bog hoče«, pravi; zato je tudi kralj Zogu brez skrbi izdal odlok, da smejo Albanke pokazati svetu svoje čarobne obraze.

»Vi pravite, da ste plemiškega rodu?«

»Da; po mojih žilah se pretaka plemenita modra kri.«

»Potem vas pa prosim, da mi jo nekoliko daste za moje nalivno pero, ker se mi je pravkar posušilo!«

Te dni bo ljubljanski kino Union kazal film o življenju, znanstvenem delu in boju velikega francoskega učenjaka, medicinskega odkritelja Louisa Pasteurja. Pasteur, morda največji znanstveni veleum v 19. stoletju, je utemeljitelj moderne zdravništva. S svojimi odkritji o prenosu bolezni s klicami, z izumi cepiv proti raznim kužnim šibam, ki so nekdanj neusmiljeno uničevale ljudi in živali, je postal Pasteur v resnici dobrotnik trpečega človeštva, dobrotnik širokih ljudskih množic, katerim njegove zdravstvene iznajdbe še dandanes rešujejo življenje in imetje. Njegovo življenjsko delo je bilo — kakor žal delo malo zdravnikov — nesebično, vodila ga je ljubezen do znanosti in usmiljenje s trpečim človekom. Za svoje znanstveno spoznanje se je moral boriti vse življenje s tedanjimi »znanostjo« in njenimi nadutimi nosilci. Ves ta znanstveni svet se je zarotil proti neznanemu, neznanemu Pasteurju, da ga bo uničil. Zato je bilo njegovo življenje en sam napet, pretresljiv boj za zmago znanstvene resnice, ki je rešila človeštvo strahotnih bolezni — stekline itd. V težkih časih življenja je temu velikemu učenjaku dajalo oporo prepričanje, da ravna prav, in vera v višjo modrost. Sele film je Pasteurjevo delo, boj njegovega življenja in pomen njegovih najdb v veličastni in pretresljivi podobi odkril sedanjosti in množicam. — Pasteurja igra v tem filmu, ki je nedvomno eden največjih in najmočnejših, kar smo jih kdaj pri nas videli, ameriški mojster Paul Muni, ki nam ga kot Pasteurja kaže pričujoča slika.

Film o Pasteurju, dobrotniku človeštva

Žejna Jugoslavija

Na zadnjem zborovanju, ki so ga imeli člani abstinenčnega združenja v Belgradu, je predsednik te organizacije podal zanimivo ugotovitev, koliko v Jugoslaviji vsako leto popijemo na žganju in vinu. Povedal je precej visoko število, namreč celih pet milijard dinarjev. Toliko za vino in žganje. To bi bilo ne dosti manj, kot polovica vsakoletnega proračuna kraljevine Jugoslavije. Tako visokih števil menda le ne povzročajo samo toliko mali in kljub temu toliko obrekovani Slovenci, Na milijarde se pa vendar še ne razumemo.

Božično darilo - granate

Na Francoskem so pred nedavnimi prišli na sled dobro organizirani zarotniški tolpi, ki je imela pripravljeno veliko zalogo raznovrstnega orožja. Precej tega orožja je že padlo francoskim oblastem v roko, bogve koliko pa ga je še, za katerega se morda tudi nikdar ne bo zvedelo, da je bilo namenjeno za zarotniške podvige. Čim so zarotniki zvedeli, da so jim oblasti za petami, so seveda orožje skušali čimprej pokriti. V ta namen so se poslužili tudi pomoči nekaterih drugih organizacij, ki so, čeprav bolj na tihem, simpatizirale z zarotniki.

Pretekli torek so v slavnem bulonskem gozdu naleteli na čudno najdbo. Našli so tam nič manj kot osemnajst večjih zabojev, polnih granat. Našli so jih 476. Zaloge z granatami so prenesli v mestni laboratorij, ki ga vodi neki Kling. Na enem teh zabojev je bila nalepljena karta, na kateri je bilo napisano: »Božični pozdravi za gospoda Klinga!«

Gospod Kling je bil res lahko zadovoljen, da mu zarotniki niso voščili z granatami.

Ameriški škofje pišejo

Španskim škofom med drugim: »Zares je žalostno, da so mnogi ljudje naselili napačnim informacijam o položaju Cerkve v Španiji. Še huje

je to, da so nekatere katoliške osebnosti odobravale načela, ki bi pomenila smrt za krščansko civilizacijo, če bi jih izvedli... Prepričani smo, da vam gre nesebično le za dobro. Enkrat je španski episkopat pomagal reševati Evropo pred nevarnostjo Islama, drugič naj vam Bog da sedaj ustaviti naval ateizma v življenje sedanje družbe.«

Nemškimi škofom izjavljajo občudovanje, simpatijo in solidarnost v junaškem boju.

»Vemo, da se v Nemčiji vrši poskus uničiti celotno Kristusovo odrešilno delo, vzeti ugled Cerkvi, papežu in vam za vso avtoriteto.«

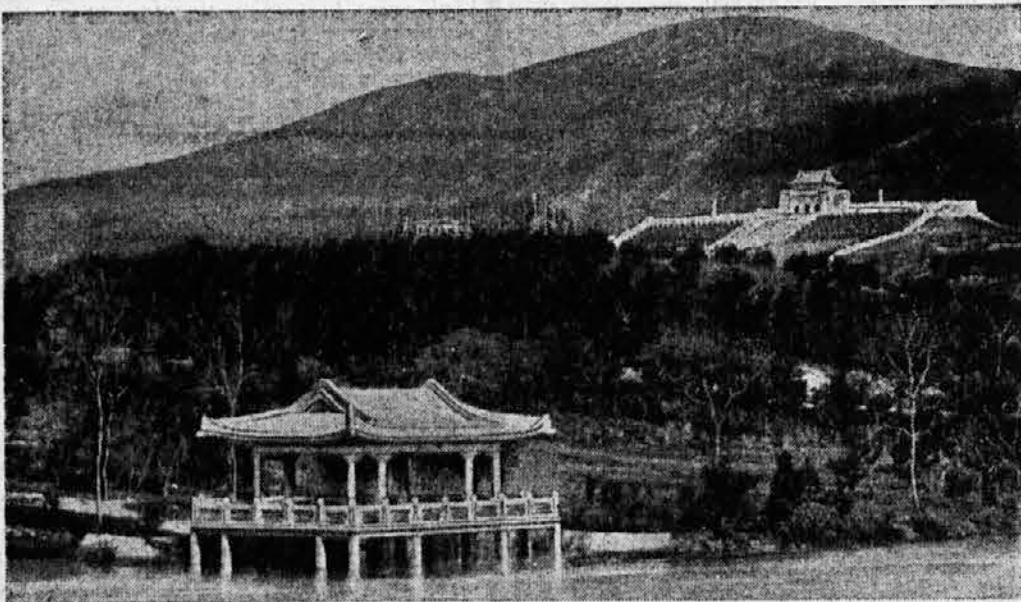
Vendar naj se ne boji, ker vera bo živela in Cerkve v Ameriki in po vsem svetu je s preganjano Cerkvijo v Nemčiji.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 10. decembra: 11 Solska ura: Domodigra v v 3 dejanjih — izvajajo brezposelni učni, abiturienti, vodi: S. Mehner — 12 Po domače (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Slavnostni orkestri igrajo (plošče) — 13.20 Zenska ura: Kulinja v zlatih mesecih (gđ. Cilka Krekova) — 13.25 Francoski operni speli (plošče) — 13.40 Francosčina (g. dr. Stanko Leben) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Poročila o izseljenih — 20 Operni sramel — 20.50 Ksifolonske solistične točke (plošče) — 21.10 Klavirski koncert ge. Suzanne Roche — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 10. decembra: Belgrad: 20.00 Zagreb, 21.30 Klavir, 22.30 Plošče — Zagreb: 20 Igra, 20.30 Glasba, 22.20 Jazz — Dunaj: 20.05 Veseloliga — Budimpešta: 20 Operna glasba, 21.45 Jazz, 22.35 Plošče, 23.05 Ciganska glasba — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba, 21 Opeteta — Rim-Bari: 21 Sinfonični koncert — Praga: 19.15 Tragedija — Varšava: 20 Sinfonični koncert — Berlin: 19.10 Baletna glasba, 20 Igra — Königsberg: 20 Zabayni program, 21.15 Sinfonični koncert — Hamburg: 20 Pestrta glasba — Bratislava: 19.50 Ljudska glasba — Lipsko: 18.20 Družljane — Köln: 19.10 Pihala, 21 Opereta — Frankfurt: 19.10 Kassel, 21.15 Igra — Stuttgart: 20 Igra — Monakovo: 19.10 Glasba, 20 Nürnberg — Beromünster: 19.55 Igra — Strasbourg: 20.30 Glasba, 21.30 Eeportaja.

Pogled na »škrliatoc« nad Nankingom, ki so se je že polastili Japonci in s tem odločili usodo Nankinga v svojo korist. Desno v ozadju leži grobnica »očeta Kitajske« Sunjatsena.

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

V ostalih stavbah in barakah so vojaki pripravljali vse, kar je bilo potrebno, da bi mogli čim dalje vztrajati in se sovražniku čim uspešneje upirati.

Zaloga in podprli so z bruni vse dohode, znesli pod streho strelivo, vodo in živež. Potem pa so se vrnili na svoja mesta na obzidju. V bolniški baraki je po njihovem odhodu zavladala tišina, ki jo je samo zdaj pa zdaj pretregalo vzdihovanje ranjenih vojakov.

Samo indijski ranjenci so bili docela tihi. Niti tisti izmed njih, ki so bili huje ranjeni, niso legli na slamnjace, marveč so sedeli sključeni na tleh, držali puške v rokah, imeli zaprte oči in molčali.

Toda ta tišina je trajala samo pol ure, potem pa so se vsi zdrznili in planili na noge.

Od zunaj je donelo v barake grmenje topov na stolpih, za njim pa se je začelo oglašati streljanje iz pušk.

Suristanci so spet začeli naskakovati.

Žrtve smrti.

S trdnjavskih stolpov so spet odjeknila znamenja rogov: sovražnik prihaja!

»Fantje! merite dobro in varčujte s strelivom! Na znamenje za umik pa vsi v barake!«

Vojaki so čakali pripravljeni na strel... Pripravljeni, da bodo ubijali... pripravljeni, da jih bodo Indijci pobili... Potne roke so krčevito stiskale puške.

Iz daljave so slišali vojni krik in že so videli oblak prahu, ki so ga vzdigovala kopita sovražnikove konjenice. Se en breg, pa se bo pokazala vsa sila Suristancev, kako drve proti ozidju.

Tedaj je eden izmed vojakov pomeril in zavpil:

»Tamle so!«

Vickers jim je še enkrat zarjovel:

»Merite dobro!«

Na zadnjem koncu pred trdnjavo so se zdaj pokazali Suratovi konjeniki.

Vickers je ležal poleg Prema.

Topovi so spuščali strel za strelom in sejali smrt med goste sovražnikove vrste.

»Ogenj!«

Vickersov glas je zadonel kakor grom.

Z vseh strani so začele prasketati puške.

Suristanci so napadli z vseh strani, toda Vickers je takoj zapazil, da drvi večji del sovražnikove vojske proti velikim vratom.

Tudi Suratovi konjeniki so streljali, toda v divjem diru niso mogli meriti, tako da za zdaj ni bil nihče med branilci ranjen.

Pred njihovimi očmi se je širil oblak topovskega dima.

Strahni krik je prihajal vse bliže...

Pred trdnjavo je bilo vse črno sovražnega vojaštva. Ta črni val divjih oddelkov je vse bolj belet in bil nazadnje čisto svetel: indijski vojaki so pustili konje, s katerih so razjahali, zadaj, in se bližali v svojih belih oblačilih trdnjavi.

Na vsakih deset korakov so se Indijci vrgli na zemljo in začeli streljati na trdnjavo.

Tudi oni so bili dobri strelci: vse več Vickersovih vojakov je padalo z desk ob zidovju.

Geoffrey je v skrbah gledal svoj oddelek, ki se je vse bolj krčil. V vrsti na obzidju je bilo vedno več presledkov.

Čim bolj so se sovražniki bližali, tem bolj in natančneje so merili.

Vickersu so začele po glavi bežati zaskrbljene misli:

»Ali mi bo Campbell poslal ojačenje? Ali pa je morda tudi sam v prav tako hudi zagati, kakor sem jaz?... Več kakor četrt ure se ne bom mogel braniti... Kaj pa potem?...«

Zdaj so bili Indijci samo še kakih sto metrov od obzidja. Ležali so v pesku in besno streljali... In merili so dobro...

Tudi Angleži so dobro streljali, toda sovražnik je bil premočan. Indijcev je bilo vedno več, kakor da vznikajo iz zemlje, vedno novi, vedno več...

Vojska vojakov na severnem zidu se je že nevarno zredčila. Vsak trenutek je Vickers zaslišal kratek vzklík: eden manj!...

To pot so bili Indijci vztrajni. Niso se umaknili. Beli, desetermi obroč človeških teles ni popustil in se je vse nevarnejše krčil okoli trdnjave...

Vickers je ležal zraven Prema.